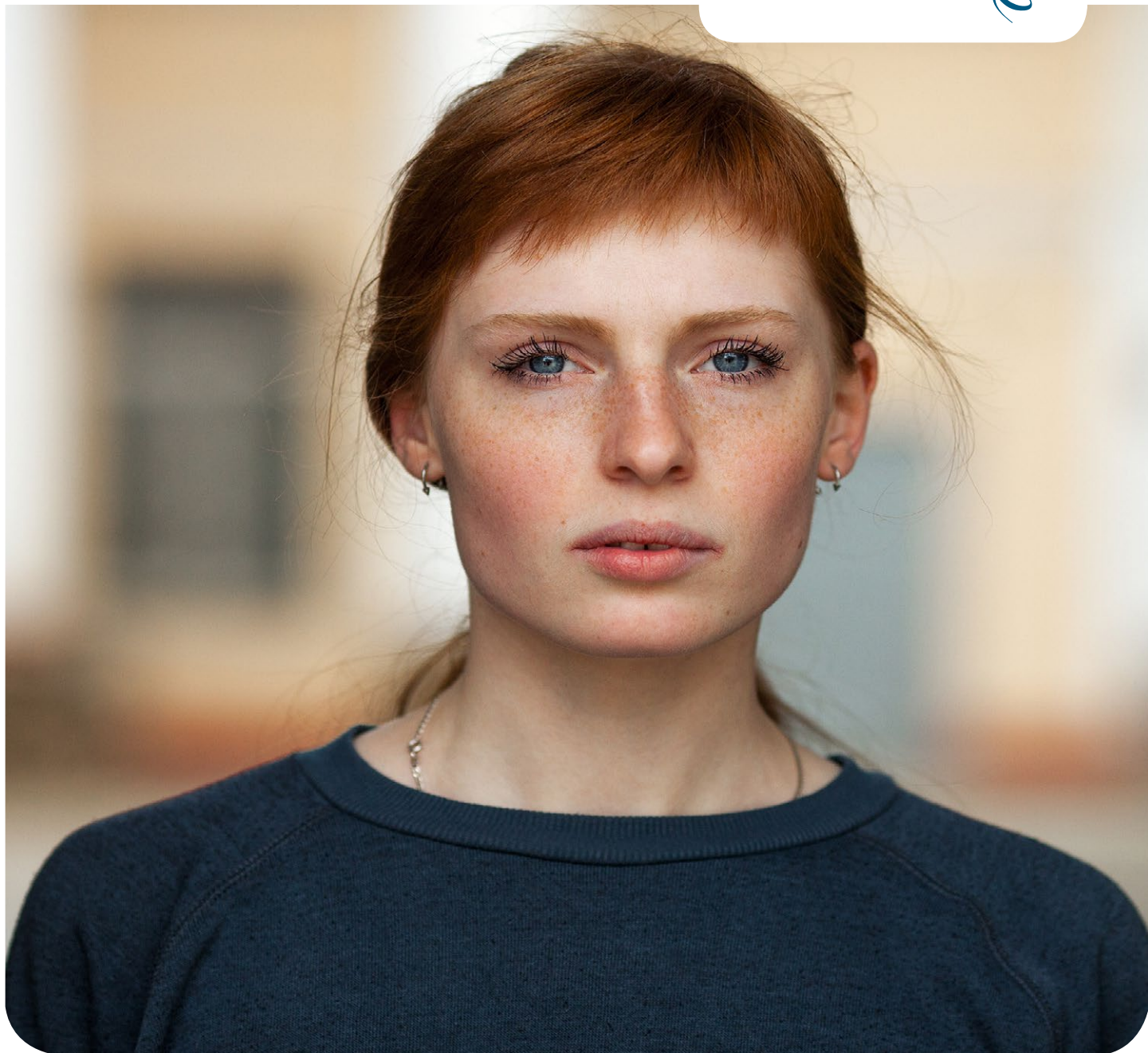

2016

ÅRSMELDING

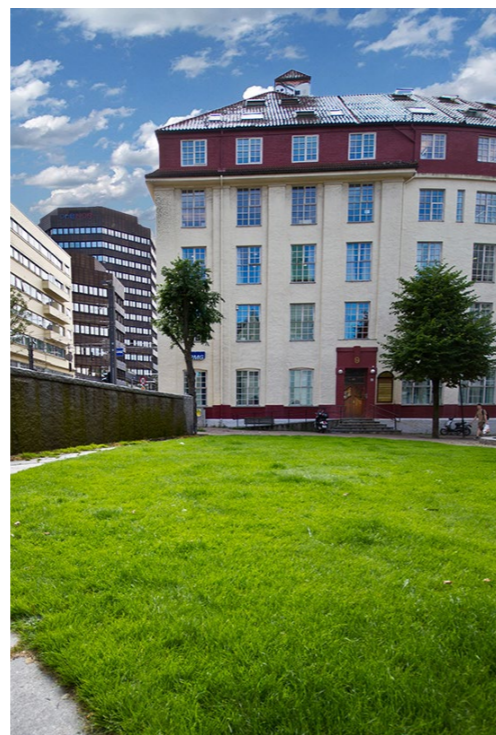
SMISO -Senter mot incest og seksuelle overgrep i Hordaland

SMISO Hordaland

Ulike måter å komme i kontakt med senteret:

- Ringe senteret på tlf: 55 90 49 90
Innringers nummer er skjult.
- Sende tekstmelding til senterets mobiltelefon:
90 85 35 69.
Er det ønskelig å være anonym må innstillingene endres på egen mobil.
- Sende en epost til:
post@smiso-hordaland.no
- Komme innom senteret i åpningstiden
- Sende en skriftlig henvendelse til senteret:
SMISO Hordaland
St. Jakobs plass 9
5008 Bergen

Åpningstider for telefon:

- Mandag 10:00 til 15:30
- Tirsdag 10:00 til 15:30
- Onsdag 13:00 til 15:30
- Torsdag 10:00 til 20:30
- Fredag 10:00 til 15:30

Åpningstider for innomstikk:

- Mandag 10:00 til 15:30
- Tirsdag 10:00 til 15:30
- Torsdag 10:00 til 20:30
- Fredag 10:00 til 15:30

SMISO Stord

- **Telefon:** 55 90 49 90
- **Adresse:** Stord Helsestasjon, Lønningsåsen 9, 5416 Stord
- **Åpningstider:** Annenhver torsdag i partallsuker kl. 15.30 - 19.30.

Hjemmeside: www.smiso-hordaland.no

04 SMISO Hordaland
Innledning v/ daglig leder

14 Om brukermedvirkning
Innlegg fra bruker

11 Ansatte

15 Undervisning og
informasjonsvirksomhet

12 Brukere og
brukermedvirkning
Tilbud

16 Økonomi
Bidragsyttere, regnskap, styrets
årsberetning, revisors beretning

Bilde fra allrommet på SMISO Hordaland

Tilbakeblikk på 2016 ved daglig leder

Utvidet bruk av senteret, store arrangement og spennende vekst og utvikling av forebyggende arbeid. Året 2016 kan vise til en økt profesjonalisering av virksomheten og utviklende samarbeid med andre organisasjoner.

SMISO Hordalands viktigste arbeid vil alltid være å drifte et godt senter med riktige tilbud til brukere. Økning av nye brukere på senteret og flere som deltar på ulike tilbud og aktiviteter, viser at senterets formål fremdeles er like aktuelt. Hjelp til selvhjelp gir positive resultater og er viktig for mange som har vært utsatt for seksuelle overgrep.

Flere store arrangementer må løftes fram i 2016. Innledningsvis vil jeg nevne gjennomføring og ledelse av landskonferansen i regi av SMISO Hordaland og FMSO våren 2016 med 110 deltakere. Høstens brukerkonferanse i Langesund er brukerenes egen konferanse, og ble arrangert for andre år på rad. Her fikk 15 brukere fra SMISO Hordaland mulighet til å delta. Begge arrangementene har gitt positive opplevelser og vil bli husket av både ansatte og brukere på SMISO Hordaland. Som tidligere år ble brukere invitert til en sosial sommerfest og julebord. Deltakelsen her og tilbakemeldinger på brukerundersøkelsen i 2016, viser at disse samlingene oppleves som høydepunkt for mange.

Vekst og utvikling i henhold til undervisning og forebyggende arbeid - i samarbeid med skoler, barnehager, offentlig hjelpeapparat og ulike faggrupper og organisasjoner i Hordaland - er det som utgjør den største forskjellene i senterets drift sammenliknet med tidligere år. Forespørsel til senteret om undervisning ble flerdoblet i 2016 sammenliknet med tidligere år.

Senterets tilbud

For brukere av SMISO Hordaland, er det å fortelle sin historie og å bearbeide vonde opplevelser gjerne det viktigste når de søker hjelp på senteret. Gjenvinning av egenverd og livskvalitet etter seksuelle overgrep er problemstillinger som det er blitt arbeidet mye med, både i samtaler med faglig veiledere og i grupper med andre brukere. Et tilbakeblikk på 2016 viser en økning i antall henvendelser og besøk på senteret. Spesielt oppleves flere henvendelser fra ungdom, unge voksne og foreldre med mindre barn. Det har ellers vært en markant økning av mannlige brukere av senteret. Senteret hadde 230 besøk fra menn i 2016, mens antall besøk av menn som benyttet senterets tilbud i 2015 var 175. Den totale økning av besøk på senteret, kan muligens forklares med større saker i media som har omhandlet seksuelle overgrep, samt at ansatte på senteret har hatt et mer utadrettet arbeid, og at senteret er blitt mer kjent i Hordaland gjennom ulike undervisningsoppdrag. Henvendelsene til senteret kan synes mer omfattende og komplekse enn tidligere, og krever et utstrakt samarbeid med hjelpeapparatet.

Samtaler med faglig veileder for bearbeiding av seksuelle overgrep er det tilbudet som brukes mest og er mest etterspurt på senteret. Til tross for nye lokaler i november 2014 har senteret for få samtalerom tilgjengelig for å møte behovet fra brukere. I 2016 har det vært nødvendig å ta i bruk aktivitetsrom og andre fellesrom til samtaler. Det vil derfor bli nødvendig å se på planløsning på nytt, for å få en mer riktig tilpasning av lokalene. SMISO Hordaland hadde totalt 2669 besøk av brukere i 2016. Av disse var 174 helt nye brukere av totalt 274 individuelle brukere.

Gruppetilbudet er utvidet i 2016. Brukere har deltatt i 1 ressursgruppe, 2 selvhjelpsgrupper og 3 grupper med fokus på kroppslige reaksjoner etter seksuelle overgrep. Antall deltakere og tidspunkt og lengde for gjennomføring av gruppene er satt opp etter behov fra brukere. Det har vært gjennomført 3 temakvelder med påfølgende samtalegrupper eller temagrupper. Musikkgruppen har i 2016 hatt en spesielt stor vekst og utvikling, og krever større rom og flere ansatte. Kreativt arbeid med form og farge har for mange en spesiell plass, og turer med fokus på mestring er også et tilbud som flere har benyttet seg av i 2016.

Kurs for foresatte er godt etablert og også gjennomført med flere deltakere i 2016. Hovedfokus i dette kurset er forståelse og omsorg for barn og unge som har opplevd seksuelle overgrep. En ansatt har vært utleid for kompetanseoverføring til Betanien BUP for å videreføre foresattkurs i forbindelse med barnegruppene, som nå er overtatt av det offentlige etter avsluttet forskningsprosjekt i regi av SMISO Hordaland.

Undervisning og forebyggende arbeid

SMISO Hordaland har i 2016 hatt en uvanlig stor økning av undervisningsoppdrag og forebyggende arbeid. I 2016 ble det gjennomført 59 undervisningsoppdrag for 2863 tilhørere. Målgruppen har vært både voksne og barn, fagpersonell, studenter, politikere og ledere i Hordaland m. fl - disse tallene inkluderer ikke undervisning i barneskolene.

Når barn rammes av vold og overgrep blir det ekstra alvorlig fordi barn ikke kan håndtere dette alene, men nettopp er avhengig av trygge voksne og gode rammer. Hovedfokus i forebyggende arbeid for SMISO Hordaland har derfor også i 2016 vært undervisning til 6. trinn i barneskolen. Dette er et samarbeid med Bergen kommune og totalt har 54 skoler i Bergen og 1654 barn deltatt på dette undervisningsopplegget i 2016. Programmet er kvalitetssikret hos RVTS (Ressurssenter om vald, traumatisk stress og sjølvmoedsforebygging) Vest og har som hovedmålsetting dialog med barna, læring og forebygging av seksuelle overgrep. I samarbeid med skole og helsesøstre har ansatte på SMISO Hordaland gjennom dette opplegget også avdekket flere saker som omfatter overgrep og omsorgssvikt, noe som har ført til at det er blitt sendt 14 bekymringsmeldinger til barnevernet. I 2016 har vi hatt flere forespørsler fra andre kommuner i Hordaland om å få denne undervisning på lik linje med Bergen kommune, men så langt er dessverre ikke senterets ressurser tilstrekkelig til å møte dette behovet. Undervisningsprogrammet til 6. trinn på barneskolene har vært omtalt i media, både på nasjonalt TV og i aviser. Et abstract for foredrag til "31st annual San Diego International Conference" 2017 ble godkjent i 2016, og har medført ytterligere arbeid for å kvalitetssikre programmet.

SMISO Hordaland har i 2016 også prioritert å gi et godt tilbud til senterets samarbeidskommuner. Dette i form av individuelt samarbeid og veiledning rundt enkeltsaker, men også forebyggende arbeid i form av fagdager ute i den enkelte kommune med deltakere fra lokalt hjelpeapparat.

Hordaland Fylkeskommune har støttet senteret med driftsmidler slik at vi også har hatt mulighet til å gi undervisning til videregående skoler i Hordaland. Langt flere skoler har etterspurt undervisning sammenliknet med 2015 og senterets ansatte har videreutviklet programmet for å tilpasse undervisningen best mulig til målgruppen. I tillegg til elever på videregående skoler fikk mange ungdomskoleklasser besøk fra SMISO Hordaland i 2016. I 2015 underviste ansatte for 500 ungdommer mellom 13-18 år, mens tallet for 2016 var 1200 ungdommer. Senteret fikk i 2015 laget en animasjonsfilm som på en tydelig og fin måte presenterer normal seksualitet og har i 2016 utarbeidet en engelskspråklig versjon av filmen. Filmen om seksualitet er delt på Youtube - er vist over 4000 ganger - og er blitt en viktig del av senterets forebyggende arbeid.

I tillegg til prioriterte undervisningsoppdrag som omtalt over, har senterets ansatte undervist både større og mindre grupper i barnehager, høyskoler og universitet og hatt flere oppdrag for ulike organisasjoner, fagpersonell og samarbeidspartnere.

Temamøte, fagdager og andre arrangementer i 2016

Anna Luise Kirkengen - tidl. allmennlege, professor i allmenntilleggsmedisin ved Universitetet i Tromsø og ved NTNU var innleid til en større fagdag for samarbeidspartnere i Hordaland og en temakveld for brukere på senteret 9. mars 2016. Kirkengen har skrevet tallrike artikler og flere bøker om sammenhengen mellom krenkelser og sykdom. En av hennes mest kjente bøker har tittelen "Hvordan krenkede barn blir syke voksne" og dette var tema både på fagdagen og temakvelden. Arrangementet var gratis og samlet 44 deltakere med ulik fagutdanning på dagtid, og 36 brukere på kveldstid.

I tillegg til denne fagdagen og temakvelden har SMISO Hordaland arrangert 2 andre temakvelder i 2016. To ansatte på senteret har holdt temakveld om senvirkning av seksuelle overgrep, hvilken betydning dette kan ha for den enkelte og i relasjon til andre. 25 brukere deltok på denne temakvelden.

"Hva er det som bidrar til vendepunkt i livet og positiv endring i livskvalitet etter seksuelle overgrep?". En ansatt ferdigstilte sin masteravhandling med denne tittelen i 2016, og på en temakveld for brukere synliggjorde og foreleste hun om noen av resultatene fra avhandlingen. Temakvelden samlet 19 brukere.

SMISO Hordaland bidro som tidligere i arbeidet for "Messe for verdighet" høsten 2016 og flere brukere fra senteret deltok på messen.

Landskonferansen "Brobyggere" ble arrangert av SMISO Hordaland over 3 dager i mai 2016. Dette er en årlig konferanse for ansatte på alle SMISO sentre i Norge, hvor formålet er erfaringsutveksling og faglig påfyll. Konferansen ble holdt i Bergen på Hotell Scandic Ørnen, med 110 deltakere fra hele landet og anerkjente foredragsholdere. Konferansen var svært vellykket.

SMISO Hordaland kunne sende 15 deltakere til brukerkonferansen i Langesund høsten 2016. Senteret dekket utgifter til reise, opphold og kursavgift. Temaene var varierte og aktuelle, og brukere fra Bergen var særdeles fornøyd med tilbudet.

Spesielt flott er det når brukere selv tar initiativ til ulike brukerstyrte aktiviteter og gjennomfører disse i samhandling med andre brukere. Dette har vi sett flere eksempler på i 2016. Sosiale arrangementer er viktige for brukere av senteret. Fellessamling rundt lunsjbordet er videreført ukentlig og er fremdeles like populært. Vi ser at brukere tar aktivt del i denne samlingen.

Sommerfesten ble holdt på Garnes Gård og samlet 20 feststemte deltakere. Menyen bestod av medbrakt grillmat og brukerne fikk omvisning på gården. Senterets tradisjonelle julebord i desember hadde rekordoppslutning med 40 deltakere. Husbandet ledet av senterets ansatte musikkterapeut, i tillegg til en ekstern artist, stod for underholdningen.

Ansatte og styret

For senterets ansatte og for styret er det viktig å arbeide i tråd med SMISO Hordaland sine kjerneverdier respekt, kunnskap og selvhjelp.

Senteret hadde ved utgangen av 2016 18 ansatte med bred og tverrfaglig bakgrunn. Totalt utgjorde dette 13,25 stillingshjemler. De fleste er fast ansatt i 100 % stilling og har tittelen faglig veileder. Disse ansatte har minimum helse- og sosialfaglig utdanning på bachelornivå med lang arbeidserfaring og relevant videreutdanning i henhold til arbeidsoppgaver. SMISO Hordaland har en merkantilt ansatt i 80 % stilling og en rengjøringsassistent i 50 % stilling. En ansatt har arbeidet i vikariat i ulik stillingsprosent gjennom 2016, da andre i perioder har vært i permisjon fra sine faste stillinger. To ansatte har vært engasjert i prosjektstillinger i en mindre stillingsprosent.

De fleste i ansattgruppen hos SMISO Hordaland er faglige veiledere med bachelor eller høyere utdanning og med bakgrunn som sykepleiere, spesialpedagoger, barnevernpedagoger og sosionomer. I tillegg har senterets ansatte spisskompetanse innen seksuelle overgrep og senvirkninger av dette. Kroppens reaksjoner, det kognitive og det følelsesmessige er viktige fokusområder i bearbeidingsprosesser av vanskelige opplevelser og traumer. Utdanning og faglig oppdatering på alle disse områdene er derfor særdeles nyttig i arbeidet på SMISO Hordaland. Utdanning og videreutdanning som veiledning, seksologi og kriminologi er også viktig i forhold til senterets arbeid, på lik linje med utdanning innen psykisk helse, traumer, familierapi, parterapi, musikkterapi og kunstterapi. SMISO Hordaland er stolt over all kompetansen som senteret innehar og videreutvikler. Flere ansatte har avsluttet utdanning i 2016 med gode resultat og andre har startet nye videreutdanninger.

SMISO Hordaland har bidratt inn med foredrag på ulike konferanser, både nasjonalt og internasjonalt. Det har i tillegg vært prioritert stor deltakelse av ansatte på ulike konferanser og seminarer, noe som i tillegg til økt kompetanse gir mulighet til viktig nettverksbygging og utvidet samarbeid med andre organisasjoner. I 2016 ble det prioritert at alle ansatte skulle delta på landskonferansen i Bergen som ble arrangert av SMISO Hordaland. I tillegg til flere andre konferanser i Norge fikk ansatte anledning til deltakelse på konferanse i San Diego i januar og i Stockholm i mai. Fokus på faglig utviklingen i 2016 må også settes i sammenheng med felles undervisning på senteret og møter med andre organisasjoner hvor hele gruppen får samme

Detalj fra grafisk uttrykk brukt under Landskonferansen 2016

kunnskap, og hvor ansatte har anledning til å drøfte og reflektere over ny kunnskap sammen.

For personalgruppen, daglig leder og et ansvarlig styre er det viktig å arbeide samlet og helhetlig. 2016 har vært et aktivt år for alle, og det å vedlikeholde en positiv bedriftskultur som gir samhold

Fra Landskonferansen 2016

og vekst er avgjørende for gode resultater og en felles forståelse av gruppens arbeid. Personalgruppen hadde i september 2016 en samling over 3 dager i Sopot, Polen, for å styrke og opprettholde et godt psykososialt arbeidsmiljø, samhold og trivsel. Det ble arbeidet med strategiplan, etiske retningslinjer og verdidokument. 12 ansatte deltok på turen.

Ekstern veiledning og kollegaveiledning er

viktig for kompetanseutvikling og personlig utvikling, og det settes av fast tid til dette arbeidet. Senteret har ekstern veileder fra Senter for krisepsykologi som både gir ansatte felles veiledning i gruppe og individuell veiledning.

Sykefraværet blant ansatte var i 2016 på 8,5 %, dette er en svak nedgang fra 2015. I personalgruppen har vi hatt flere langtidssykemeldinger på grunn av kroniske helseplager.

Styret i SMISO Hordaland består av 5 kvalifiserte personer, 2 menn og 3 kvinner. Styreleder er politisk utnevnt fra Bergen kommune, og styret har i tillegg en representant fra spesialisthelsetjenesten i Helse Vest, RVTS Vest, en privatpraktiserende advokat, en brukerrepresentant og en representant for de ansatte. Flere i styret har innehatt dette vervet gjennom flere år og er valgt inn for nye perioder. Daglig leder er styrets sekretær og deltar på alle styremøter. Styret er godt fornøyd med arbeidet som utføres på SMISO Hordaland og har hatt 4 ordinære styremøter hvor agendaen hovedsakelig har omhandlet økonomi, strategi og drift.

Samarbeidsavtaler

For ansatte ved SMISO Hordaland er det viktig å fremstå med integritet og troverdighet overfor våre samarbeidspartnere, samt å være tydelig på egen og andres rolle i samarbeidet. I 2016 har vi opprettholdt kontakten med kommunene utenfor Bergen for å informere om SMISOs tilbud og opprette samarbeidsavtaler. For brukere betyr det en bedre mulighet til å nå oss gjennom informasjon og felles arbeid. Totalt har 28 kommuner i Hordaland, utenom Bergen som vertskommune, inngått en forpliktende samarbeidsavtale med senteret. Videre fikk SMISO

Hordaland driftsstøtte fra ytterligere 3 kommuner, slik at det i 2016 kun var 2 kommuner i fylket som valgte å avstå fra dette samarbeidet. I tillegg til kommuner i eget fylke har SMISO Hordaland samarbeidsavtale med Gulen kommune.

Nettverk og synlighet

SMISO Hordaland er medlem av FMSO (Felleskap mot seksuelle overgrep). FMSO er sentrenes paraplyorganisasjon, arrangerer ledermøter og årsmøter og har overordnet kontakt og samarbeid med myndighetene. Daglig leder i SMISO Hordaland er medlem av styret i FMSO.

SMISO Hordaland skal være et supplement til offentlig virksomhet og det er viktig at vi er synlige for omverden. I 2016 har senteret fått flere nye brosjyrer og roll ups som blir brukt både på senteret og i ulike sammenhenger med samarbeidspartnere. Informasjonsfilmen vår er blitt vist på kino og vi har vært omtalt i media flere ganger.

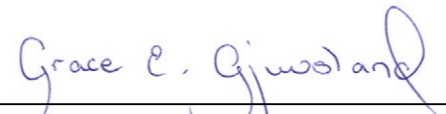
SMISO Hordaland har arrangert flere lunsjmøter gjennom 2016. Blant andre har senteret hatt besøk fra ulike samarbeidspartnere i Bergen og det er spesielt viktig å trekke frem samarbeid med politiet i Bergen i forhold til økning av seksuelle overgrep på nett. Flere grupper av fagpersonell fra samarbeidskommuner har også besøkt senteret. Politikere fra ulike partier har engasjert seg i senterets arbeid og besøkt senteret. Ansatte har deltatt på bystyremøte i Bergen og vært i møte i fagavdeling for skole og oppvekst for å informere om senterets tilbud og styrke samarbeidet. En viktig oppgave har også vært å opprettholde informasjonsmøter i ulike kommuner i Hordaland.

Hospitanter fra SMIH Oslo har besøkt senteret for gjensidig kompetanseoverføring, og SMISO Hordaland har vært praksisplass med veiledere for 2 studenter fra sosionomutdanningen på høyskolen høsten 2016.

Takk

I denne årsmeldingen for 2016 vil vi takke alle som har bidratt faglig og økonomisk, og som sammen med SMISO Hordaland har hjulpet mange som har opplevd seksuelle overgrep til et bedre liv. En spesiell takk til samarbeidskommuner i Hordaland, Helse Vest og Hordaland Fylkeskommune som bidrar økonomisk til arbeidet, og takk til Bergen kommune som vertskommune.

En takk til SMISOs engasjerte styre, takk til alle faglig dyktige medarbeidere ved SMISO Hordaland og sist, men ikke minst - takk til brukere ved senteret som har arbeidet målbevisst sammen med ansatte for å få et bedre liv gjennom bearbeiding av seksuelle overgrep.

Grace Ellen Gjuvsland
Daglig leder

Faglig og metodisk tilnærming

SMISO Hordalands kjerneverdier er Respekt, Kunnskap og Selvhjelp. Disse verdiene skal ligge til grunn for alt arbeid ved senteret. Vi skal hjelpe brukerne til å mobilisere og ta i bruk egne ressurser slik at de opplever mestring og har innflytelse og styring over eget liv. SMISO Hordaland jobber etter prinsippet hjelp til selvhjelp. Styrken i den enkelte og fellesskapet vektlegges.

SMISO Hordaland tilstreber å ha høy faglig kompetanse på problemområdet seksuelle overgrep og seinvirkninger av dette, samt høy kompetanse på det å møte mennesker og sammen finne veier videre. Vi jobber etter tankegangen om at økt kunnskap i samfunnet vil bidra til å bryte ned taushet og tabu i forbindelse med seksuelle overgrep.

SMISO Hordaland er et lavterskeltilbud og kan kontaktes uten henvisning fra andre instanser. Aktivitetene er i all hovedsak gratis, men det er enkelte unntak for spesielle tilbud hvor vi tar en liten egenandel.

Senteret er medlem av stiftelsen Fellesskap Mot Seksuelle Overgrep (FMSO) -Fellesorganisasjonen for sentrene i Norge.

Driftsmidler

SMISO Hordaland er en privat stiftelse som drives med offentlige midler fra Staten, Helse Vest, Hordaland Fylkeskommune, kommuner i Hordaland og eventuelle midler fra private bidragsytere. Bergen kommune er senterets vertskommune og har et spesielt ansvar for drift og samarbeid.

Styret

Styret i SMISO Hordaland har i 2016 bestått av:

Mariann Fossum Styreleder	<i>Representant for Bergen Kommune</i> <i>Politisk representant</i>
Asgeir Thomassen Faglig representant	<i>Advokat</i>
Inge Nordhaug Representant Helse Vest	<i>Klinisk sosionom RVTs Vest</i>
Lillian Skevik Ansattes representant	<i>Faglig veileder</i>
Hanne Bergheim Brukerrepresentant	<i>Miljøarbeider</i>

Varamedlemmer:

- Stine Willemo Strøm-Andersen, Vara Bergen Kommune
- Linda Nordrik, Vara ansattes representant
- Charlotte Rossebø Didriksen, Vara brukerrepresentant

Sekretær for styret har vært daglig leder v/SMISO Hordaland Grace Ellen Gjuvsland.

Ansatte

Pr. 31.12.2016 hadde vi 13,25 stillingshjemler fordelt på 18 ansatte, 3 menn og 15 kvinner. 15 av disse ansatte er faglige veiledere, en er merkantilt ansatt, en er rengjøringsmedarbeider og en er leder for senteret. SMISO Hordaland har hatt hospiteringsbesøk fra Støttesenter mot Incest i Oslo og vi har hatt 2 sosionomstudenter i 3 måneders praksis ved senteret høsten 2016.

I 2016 har ansatte ved SMISO deltatt på eller påbegynt følgende fagdager, kurs, seminarer og videreutdanninger:

- Landskonferansen 2016
- Fagdag med Anna Luise Kirkengen
- Fagdager med Susanne Bang - Sekundærtraumatisering
- Fagdag med Elisabeth Størksen - Overgrep på nett
- Fagdag med Bergen Fengsel - Behandling av overgripere
- Personalsamling i Sopot, Polen
- Internasjonal traumekonferanse i San Diego, USA
- Marskonferansen i Trondheim
- Fagdag - Avdekking - "Og hva så? - Om samtaler med barn" v/ RVTs Vest
- Lederprogram v /Virke
- Garuda ledersamling - Solstrand
- Innføring i KOR som samtaleverktøy v/ Tor Fjeldstad, BUP Voss
- NFBO - Nordisk konferanse i Stockholm
- Styrekurs FMSO - Virke
- Konflikthåndtering FMSO - Virke
- Kriminalomsorgen Bergen / Konferanse
- Nordisk samarbeid, Færøyene
- Septemberkonferanse, Bergen - Komplekse traumer – felles forståelse, felles innsats
- Kognitiv terapi trinn 1, Høgskolen i Sogn og Fjordane
- Gottman parterapi
- Modum bad - Konferanse
- Videreutdanning i vold i nære relasjoner
- Master i psykososialt arbeid, retning vold og traumer Medisinsk fakultet, Universitetet i Oslo
- Schizofrenidagene
- Somatic Experience
- Nevro Affective Relational Model (NARM)

SMISO Stord

SMISO Hordaland dekker et stort geografisk område, og mange brukere har lang reisevei for å komme til senteret i Bergen. I samarbeid med Stord kommune har SMISO Hordaland også i 2016 fått leie lokaler på Stord Helsestasjon i Leirvik sentrum. To ansatte fra SMISO Hordaland har tilbydd veiledningssamtaler på Stord annenhver uke, og antall brukere er økende.

Brukere og brukermedvirkning

Tilbud til brukere

Samtaler med faglig veileder

Første gang brukere kommer til senteret får de samtaler med en faglig veileder.

I 2016 var det 1193 slike samtaler ved senteret

Telefonkontakt, epost og SMS

Samtalene gjelder oftest spørsmål om senteret, informasjon om seksuelle overgrep, råd/støtte i vanskelige situasjoner, eller avtaler. Vi gir også tilbud om enesamtaler over telefon til brukere som på grunn av geografisk avstand eller andre forhold har vanskelig adgang til senteret.

I 2016 mottok senteret 755 telefonhenvendelser. 156 av disse var personer som kontaktet senteret for første gang. 299 var henvendelser fra samarbeidspartnere og 173 var enesamtaler.

Via epost og SMS mottok senteret 835 henvendelser.

Brukertreff

I 2016 var det totalt 2677 besøk på senteret. 884 av disse var på brukertreff.

Grupper

Også i 2016 har det vært gjennomført flere grupper. I selvhjelpsgruppene kan deltakerene få gjensidig støtte, oppleve samhold og få hjelp til å forstå egne reaksjoner etter overgrep. Dette er et prosessarbeid hvor ulike tema berøres, og hvor deltakerene arbeider sammen for å nå personlige mål.

Kreative aktiviteter

Musikktilbudet ved senteret ble videreført og utvidet i 2016. Det består nå av en musikkgruppe som har fokus på bandsamspill, trommesirkel, opplæring i instrumenter, mestring, og det å våge nye utfordringer. I tillegg gis det tilbud om individuelle musikksamtaler der fokus er blant annet å bruke musikk som verktøy for å få tilgang til, uttrykke og regulere egne følelser. Hensikten med tilbudet er å bruke musikk som redskap i egen selvhjelpsprosess, og skape et miljø som fremmer kreativitet, lek, spontanitet, opplevelse av identitet og mestring. Det har vært gjennomført 40 gruppesamlinger i 2016, samt 35 individuelle musikksamtaler.

Ulike maleaktiviteter har det også vært i 2016, blant annet med brukerstyrt åpent atelier annenhver tirsdag.

Sosiale og kulturelle aktiviteter

Også i 2016 ble det arrangert sommerfest og julebord. Felleslunsjen for ansatte og brukere hver tirsdag ble også videreført i 2016.

Temakvelder

På temakveldene blir det tatt opp et spesielt tema, relatert til seksuelle overgrep, eller hjelp videre. Foredragsholdere kan være både ansatte ved SMISO Hordaland og innleide personer.

I 2016 ble følgende temakvelder arrangert:

- "Hvordan krenkede barn blir syke voksne" v/Professor i allmenntilleggsmedisin Anna Luise Kirkengen
- Seinvirkninger av seksuelle overgrep v/Faglige veiledere ved SMISO Hordaland Anne Magnus og Lillian Skevik
- Vendepunkt v/Faglig veileder ved SMISO Hordaland Kathrine Aamodt

Brukere på senteret i 2016

Nye brukere	178
Totalt antall brukere	274
Totalt antall besøk av brukere	2669

Tilbud til menn

I tillegg til det ordinære tilbudet til menn har vi i 2016 jobbet med å sette fokus på idretten. Vi har startet et samarbeid med Hordaland idrettskrets og Redd Barna for å lage et undervisningsopplegg opp mot idrettslag i Bergen/ Hordaland. Dette arbeidet videreføres i 2017.

Kjønnfordeling av brukerbesøk 2016

Kvinner	2440
Menn	230

Tilbud til brukere med nedsatt funksjonsevne/særlige behov

Lokalene til SMISO Hordaland er 537m2 og er godt tilrettelagt for funksjonshemmede.

Tilbud til brukere med minoritetsbakgrunn

Senteret arbeider med oversetting av hjemmeside og annet informasjonsmateriell. Dette arbeidet vil føres videre i 2017. Senteret har i 2017 hatt tilbud til flere brukere med minoritetsbakgrunn.

Tilbud til ungdom under 18 år

SMISO Hordaland gir tilbud om samtaler med faglig veileder til ungdom under 18 år. Disse har ikke anledning til å benytte seg av senterets fellestilbud.

Om brukermedvirkning

SMISO ser på brukermedvirkning som svært viktig i arbeid med overgrepssproblematikk. Temaene makt og avmakt er sterke i målgruppen. Det å være deltakende, klargjøre egne roller, ha mot til å skape og ha mot til å stå fram, er viktige momenter i den enkelte brukers arbeid videre. Det er avgjørende for senteret at brukere er med å vise vei videre, og at brukere og ansatte i felleskap kan arbeide for et bedre senter, og for forebygging av seksuelle overgrep mot barn.

Som ansatte på senteret er vi opptatt av at brukermedvirkning skal gjennomføres alt vi gjør, enten det er i samtaler med enkeltbrukere, i ulike grupper eller i større fellesarrangementer. Også i 2016 ble det gjennomført "Lederens time" som er et fast, kvartalsvis treffpunkt mellom senteret og brukere. Her er daglig leder og brukerrepresentanter til stede, og alle brukere er velkommen til å delta for å ta opp eller diskutere saker som opptar dem.

Kjære BT

Jeg har en bønn til dere. Vær så snill å slutt å spare folk for virkeligheten. Ikke vær en del av kulturen der overgrep mot barn skjules. Jo mindre folk vet, jo lettere er det for overgripere å fortsette i det skjulte.

Ingenting av det som kom frem på søndagens pressekonferanse er nytt. Overgrep som ble beskrevet, alvorligheten, groteskheten, aldersspennet fra spebarn til voksne. Ingenting av dette er nytt. Det skjer hele tiden.

Men så lenge det skjules, så kan man leve videre i troen på at dette skjer ikke, eller iallfall veldig sjelden og ikke mitt barn eller barn jeg kjenner. Og definitivt er det ikke voksne jeg kjenner som begår overgrep.

Visst er det vondt. Visst er det grusomt. Visst er det motbydelig. Visst er det støtende. Men det som er grusomt er at det skjer, og at det får skje i fred. Det som ikke er grusomt er at det avdekkes. At noen tar jobben.

At noen til og med sier at det er en givende jobb. Fordi det går å stoppe. Det går å stoppe så veldig mange fler enn vi gjør. Men da må det ikke skjules. Ikke vær med på å fortsette å dytte det inn i mørket.

Det ser ut til at dere har fjernet sensureringen av pressekonferansen, takk for det. Jeg tror ikke det var det budskapet dere ønsket å sende, men jeg hørte «dette tåler ikke folk å høre». Dette er for voldsomt. Dette er for groteskt. Og det budskapet er farlig. Det er farlig for overgrepsutsatte barn og unge.

Overgrep skal tales ihjel, ikke ties ihjel. Vær med på den jobben. Vær med på å synliggjøre. Gi barn og unge som utsettes for overgrep dette budskapet: Vi vil vite! Vi er her! Vi tåler å høre!

Innlegg i Bergens Tidende 23.11.2016

Skrevet av Kristin Værholm, bruker av SMISO Hordaland

Undervisning og informasjonsvirksomhet

Informasjonsoppdrag og undervisning

I 2016 gjennomførte senteret totalt 59 undervisningsoppdrag for til sammen 2863 personer. Disse var fordelt på 4 høyskoler (helsesøsterutdanning og lærerutdanning) 12 offentlige tjenestesteder (primært innen helse/omsorg og oppvekst), 4 oppdrag for ansatte i barnehager, 22 oppdrag for klasser på barneskoler, ungdomsskoler og videregående skoler, 11 oppdrag for ansatte ved barneskoler, ungdomsskoler og videregående skoler, samt 3 interesseorganisasjoner.

I tillegg ble det i 2016, i forbindelse med forebyggende arbeid for 6.-trinn i grunnskolen, utført undervisningsoppdrag for 101 klasser på 58 skoler, for totalt 1654 barn og 173 voksne.

SMISO i media

Aviser	Bergens Tidende	
		<ul style="list-style-type: none"> • Uttalelse i forbindelse med en artikkel om en bruker • Stor artikkel om SMISO Hordalands undervisningsprogram for 6.-trinn og artikkel om undervisning til ungdom • Uttalelse i forbindelse med intervju av kunnskapsministeren • Uttalelse i forbindelse med en frifinnelse i en voldtektssak
	Dagen og Fjordabladet	<ul style="list-style-type: none"> • Sak om at overgrepskunnskap skal inn i lærerutdanningen
	Dagen	<ul style="list-style-type: none"> • Sak om overgrep i menigheter og kristne ungdomsmiljøer
Kino/TV/Radio	NRK Hordaland og TV 2	<ul style="list-style-type: none"> • Innslag i forbindelse med barnehagesaken i Bergen
	Bergen Kino	<ul style="list-style-type: none"> • Visning av informasjonsfilm

Digitale media

SMISO Hordaland bruker aktivt digitale kanaler for å spre informasjon og for å holde kontakt med brukere. Også i 2016 har vi hatt et ukentlig epost-basert nyhetsbrev der vi har informert om dagsaktuelle saker, kommende arrangementer i senterets regi og lignende. SMISO Hordaland har også en egen Facebook-side som brukes aktivt, blant annet til å gi informasjon og beskjeder fra dag til dag. Hjemmesiden ligger på et stabilt gjennomsnitt, rundt 200 unike besøkende pr. dag. Facebook-siden vår hadde 464 likerklipp pr. 31.12.2016.

Økonomi

Bidragstyttere

Offentlige bidragstyttere

Regionale offentlige økonomiske tildelinger skal dekke minimum 20% av senterets driftsmidler. Disse utløser inntil 80% av statlige midler.

I 2016 mottok SMISO Hordaland tilskudd fra:

	BUFDIR	kr. 9 679 511
	Bergen kommune	kr. 1 249 300
	Helse Vest	kr. 430 000
	Hordaland Fylkeskommune	kr. 165 000
	Andre kommuner	kr. 795 392

Følgende kommuner bidro med tilskudd i 2016:

I 2016 var det 2 kommuner som ikke bidro med driftstilskudd til SMISO Hordaland.

Husleie

SMISO Hordaland betalte kr. 1 199 687,52 i husleie i 2016.

RESULTATREGNSKAP

SENER MOT INCEST OG SEKSUELLE OVERGREP I HORDALAND

DRIFTSINNEKTER OG DRIFTSKOSTNADER	Note	2016	2015
Tilskudd og gaver	1	12 319 203	11 814 601
Annen driftsinntekt		23 275	0
Sum driftsinntekter		12 342 478	11 814 601
Brukerkostnad		579 555	485 684
Lønnskostnad	2	9 105 574	8 586 732
Avskrivning av driftsmidler og immaterielle eiendeler	3	28 233	28 237
Annen driftskostnad	2	2 659 183	2 734 391
Sum driftskostnader		12 372 545	11 835 043
Driftsresultat		-30 067	-20 442
FINANSINNEKTER OG FINANSKOSTNADER			
Annen renteinntekt		11 251	14 955
Annen finansinntekt		1 511	1 398
Annen rentekostnad		27	283
Annen finanskostnad		608	96
Resultat av finansposter		12 127	15 974
Årsresultat		-17 940	-4 468
OVERFØRINGER			
Avsatt til annen egenkapital		-17 940	-4 468
Sum overføringer		-17 940	-4 468

SENER MOT INCEST OG SEKSUELLE OVERGREP I HORDALAND

SIDE 3

BALANSE

SENER MOT INCEST OG SEKSUELLE OVERGREP I HORDALAND

EIENDELER	Note	2016	2015
ANLEGGSMIDLER			
IMMATERIELLE EIENDELER			
VARIGE DRIFTSMIDLER			
Driftsløsøre, inventar o.a. utstyr	3	158 920	187 153
Sum varige driftsmidler		158 920	187 153
FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER			
Andre langsiktige fordringer	4	173 439	150 990
Sum finansielle anleggsmidler		173 439	150 990
Sum anleggsmidler		332 359	338 143
OMLØPSMIDLER			
FORDRINGER			
Kundefordringer		50 000	1 361
Andre kortsiktige fordringer	5	346 003	209 147
Sum fordringer		396 003	210 507
INVESTERINGER			
Bankinnskudd, kontanter o.l.	6	1 466 478	1 677 487
Sum omløpsmidler		1 862 481	1 887 994
Sum eiendeler		2 194 839	2 226 137

SENER MOT INCEST OG SEKSUELLE OVERGREP I HORDALAND

SIDE 4

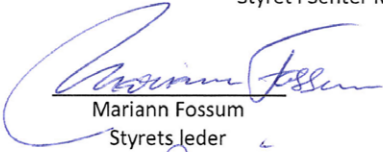
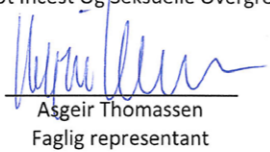
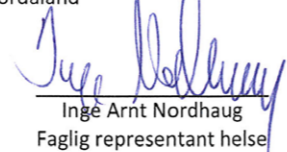

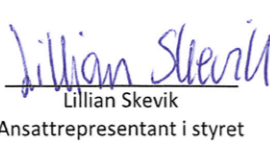
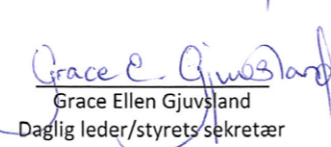
BALANSE

SENTER MOT INCEST OG SEKSUELLE OVERGREP I HORDALAND

EGENKAPITAL OG GJELD	Note	2016	2015
INNSKUTT EGENKAPITAL			
Stiftelseskapital		500 000	500 000
Sum innskutt egenkapital		500 000	500 000
OPPTJENT EGENKAPITAL			
Annen egenkapital		-139 311	-121 371
Sum opptjent egenkapital		-139 311	-121 371
Sum egenkapital		360 689	378 629
GJELD			
ANNEN LANGSIKTIG GJELD			
KORTSIKTIG GJELD			
Leverandørgjeld		160 609	170 102
Skyldig offentlige avgifter		745 787	640 551
Annen kortsiktig gjeld	7	927 754	1 036 855
Sum kortsiktig gjeld		1 834 150	1 847 507
Sum gjeld		1 834 150	1 847 507
Sum egenkapital og gjeld		2 194 840	2 226 137

Bergen, 13.02.2017

Styret i Senter Mot Incest Og Seksuelle Overgrep I Hordaland

 Mariann Fossum Styrets leder	 Asgeir Thomassen Faglig representant	 Inge Arnt Nordhaug Faglig representant helse
 Hanne Bergheim Brukerrepresentant i styret	 Lillian Skevik Ansattrepresentant i styret	 Grace Ellen Gjuvsland Daglig leder/styrets sekretær

SENTER MOT INCEST OG SEKSUELLE OVERGREP I HORDALAND

SIDE 5

Noter 2016

Regnskapsprinsipper:

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk.

De unntaksregler som gjelder for små foretak er anvendt der annet ikke er angitt i regnskapsprinsipper.

Tilskuddene blir inntektsført samtidig med de inntektene de skal øke eller kostnaden de skal redusere. Tilskuddene bruttoføres foruten stipender direkte knyttet til en konkret utgift. De nettoføres mot kostnaden.

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter siste dag i regnskapsåret, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi (Laveste verdis prinsipp).

Anleggsmidler og langsiktig gjeld

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk for virksomheten og egenkapitalinnskudd i KLP. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Varige driftsmidler føres opp i balansen og avskrives over driftsmidlets forventede økonomiske levetid. Varige driftsmidler nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes ikke å være av forbigående art. Nedskrivninger blir reversert når grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger finnes å være til stede.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer føres opp i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til påregnelig tap. Avsetning til påregnelig tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Andre fordringer er også gjenstand for en tilsvarende vurdering.

Skatt

Stiftelsen er en ideell organisasjon uten profittformål og er ikke skattepliktig.

1 - Tilskudd og gaver

	2016	2015
Driftstilskudd Staten	9 679 511	9 358 289
Driftstilskudd Helse Vest	430 000	430 000
Driftstilskudd Bergen Kommune	1 249 300	1 214 700
Driftstilskudd andre kommuner i Hordaland	795 392	546 612
Undervisningstilskudd Hordaland Fylkeskommune	165 000	160 000
Tilskudd Anna Jebsen Minnefond	0	100 000
Tilskudd Rebekkaløge nr. 57 Røssløng	0	5000
Gaver til senteret	0	0
SUM	12 319 203	11 814 601

2 - Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte m.m.

Lønnskostnader	2016	2015
Lønninger	7 201 309	6 506 870
Arbeidsgiveravgift	1 194 741	1 137 515
Pensjonskostnader	482 539	664 137
Andre ytelser	226 985	278 210
Sum	9 105 574	8 586 732

Gjennomsnittlig antall årsverk: 15

Ytelser til ledende personer	Daglig leder	Styre
Lønn	769 489	57 500
Annen godtgjørelse	5 702	

Daglig leder er sekretær i styret og mottar ikke styrehonorar.

Pensjonsforpliktelser

Selskapet er pliktig til å ha obligatorisk tjenstepensjonsordning etter lov om tjenstepensjon. Selskapet har en offentlig pensjonsordning og en innskuddspensjonsordning som tilfredsstiller kravene i denne lov. Pensjonsforpliktelser som er forsikret er ikke balanseført jf. regnskapsloven §5-10, og derav er heller ikke premiefondsmidler balanseført.

Revisor

Kostnadsført revisjonshonorar for 2016 utgjør kr 31 250 inkl.mva.

3 - Anleggsmidler

Avskrivningstablå

	Inventar	Kunst	Bøker	Kontormask.	Utstyr	Total
Akk. kostpris pr 1/1	371 603	55 343	113 500	223 035	140 371	903 852
Akk. ordinær avskrivning 1/1	231 182	50 000	113 500	223 035	98 982	716 699
Bokført verdi 1/1	140 421	5 343	0	0	41 389	187 153
Tilgang- kjøp	0	0	0	0	0	0
Ordinær avskrivning	14 199	0	0	0	14 034	28 233
Akk. kostpris 31/12	371 603	55 343	113 500	223 035	140 371	903 852
Akk. ordinær avskrivning	245 381	50 000	113 500	223 035	113 016	744 932
Bokført verdi 31/12	126 222	5 343	0	0	27 355	158 920
Prosentsats for ord. avskr.	5	15	20	25	10	

4 - Andre langsiktige fordringer

Stiftelsen har i 2014 flyttet den offentlige pensjonsordningen fra Storebrand til Kommunal Landspensjonskasse (KLP). I den sammenheng var stiftelsen pliktig til å gå inn med et egenkapitaltilskudd i KLP. Det er balanseført iht innbetalt kapital. Det kommer til et årlig tilskudd til egenkapitalen ut fra reserven en har stående og derav er innskuddet økt med kr 22 449 i 2016.

5 - Andre kortsiktige fordringer

Posten består av forskuddsbetalte kostnader og forsikringer, samt avsetning for innmeldte uoppgjorte krav i forhold til NAV.

6 - Bankinnskudd, kontanter o.l.

Av stiftelsens totale bankinnskudd er kr 380 661 bundne skattetrekksmidler til å dekke 6. termin og det er tilstrekkelig for å dekke forpliktelsen pr 31/12.

7 - Annen kortsiktig gjeld

Av stiftelsens kortsiktige gjeld utgjør kr 45 304 periodiserte inntekter. Kr 20 000 er herav utbetalt fra Fjell Kommune ad 2017 og så er det utbetalt en minnegave i desember, der mottatte gavemidler på kr 25 304 vil bli inntektsført og brukt i 2017. Posten består for øvrig av skyldige feriepenger, samt påløpt kostnad for strøm desember.

Styrets årsmelding

Styrets årsmelding for 2016 Senter mot incest og seksuelle overgrep i Hordaland (SMISO Hordaland)

Virksomhetens art og fortsatt drift av senteret

Stiftelsen driver Senter mot incest og seksuelle overgrep i Hordaland. SMISO Hordalands formål er å gi hjelp til personer som har vært utsatt for seksuelle overgrep som barn eller som voksen, og hjelp til utsattes pårørende. SMISO Hordaland skal også aktivt drive forebyggende arbeid og opplysningsvirksomhet. Stiftelsen er lokalisert i Bergen, og vertskommunen skal kunne bistå senteret i krevende og vanskelige saker. Forutsetninger for fortsatt drift er tilstede, og de fleste kommuner i Hordaland har inngått samarbeidsavtaler med stiftelsen og bidrar økonomisk med driftsmidler. Stiftelsen har også støtte fra Helse Vest og Fylkeskommunen, samt statlige midler fra BUFdir. Årsmeldingen er satt opp under denne forutsetningen. Stiftelsen har hatt en betydelig økning av forebyggende arbeid og undervisningsoppdrag i 2016, videre har det vært en vesentlig økning av brukere til senteret.

Arbeidsmiljø og Ytre miljø

Styret anser arbeidsmiljøet i virksomheten som godt. Sykefraværet i 2016 har vært 8,5 %. Stiftelsen har 4 ansatte med kronisk helseproblem, noe som i perioder hever sykefraværet. I 2015 var sykefraværet 8,9 %. Ansatte i stiftelsen har ikke vært utsatt for ulykker eller skader i forbindelse med utførelse av arbeidet i 2016. Virksomheten har lokaler som stort sett fremmet trivsel og helse, for både brukere av senteret og for ansatte. En utfordring er imidlertid lyssettingen i lokalene, som fører til at ansatte plages med hodepine og kvalme. Bedriftshelsetjenesten er kontaktet i henhold til dette. Stiftelsen driver ikke virksomhet som forurenser det ytre miljøet.

Ansatte og likestilling

Det er 3 menn og 15 kvinner ansatt i virksomheten ved årsskiftet 2016/2017, de fleste i fast 100 % stilling. Gjennomsnitt for total stillingshjemler i 2016 er 13,25 stillinger. Fra januar 2017 vil stillingshjemler i stiftelsen øke til 14,80 da flere ansatte er tilbake fra permisjon, samt at et vikariat overføres til en fast stilling. Styret består av 5 personer, 2 menn og 3 kvinner.

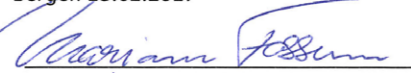
Tilrettelegging for personer med funksjonshemming

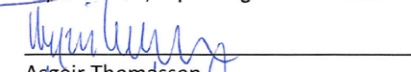
SMISO Hordaland har lokaler som er godt tilrettelagt for personer med funksjonshemming.

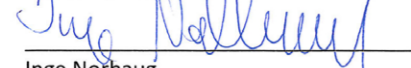
Andre forhold / Kommentarer til regnskapet

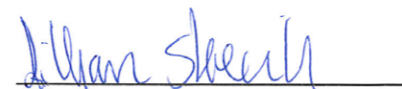
Styret kjenner ikke til noe annet forhold av viktighet for å bedømme stiftelsens drift og resultat som ikke fremgår av regnskapet og balansen med noter. Årsregnskapet gir herved et rettviseende bilde av stiftelsens inntjening, likviditet og finansielle stilling. Det er heller ikke etter regnskapsårets utgang inntrådt forhold som etter styrets syn har betydning for bedømmelsen av regnskapet. Regnskap pr. 31.12.2016 er godkjent fra revisor og viser et underskudd på kr. 17 940,-.

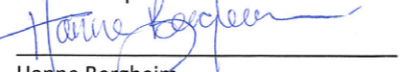
Bergen 13.02.2017

Mariann Fossum
Styrets leder, repr. Bergen kommune

Asgeir Thomassen
Faglig representant

Inge Norhaug
Representant bidragsyter, Helse Vest

Lillian Skevik
Ansattes representant

Hanne Bergheim
Brukerrepresentant

Grace Ellen Gjuvsland
Daglig leder / Styrets sekretær

Revisors beretning

Helge Frosta AS

Statsautorisert revisjonsselskap
Medlem av Den norske Revisorforening

Tlf 920 96 208

Postboks 118, sentrum
5804 Bergen

Revisor@helgefrosta.no

Org.nr 985 344 566MVA

Til stiftelsen Senter Mot Incest Og Seksuelle Overgrep I Hordaland

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert **Stiftelsen Mot Incest Og Seksuelle Overgrep I Hordaland** sitt årsregnskap som viser et underskudd på kr 17 940. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap og oppstilling over endringer i egenkapital for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betyggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en 8 mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimater og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av årsregnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til dekning av underskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Konklusjon om forvaltning og utdeling

Stiftelsen har ingen utdelinger. Stiftelsen er forvaltet i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Bergen, 13.2.2017.

Helge Frosta
Statsautorisert revisor

Senter mot incest og seksuelle overgrep i Hordaland

St. Jakobs plass 9
5008 Bergen

Telefon: 55 90 49 90
mobil: 9085 3569 - *NB! Bare for tekstmeldinger*
post@smiso-hordaland.no

www.smiso-hordaland.no

RESPEKT | KUNNSKAP | SELVHJELP